

کلاس بیمار

پیشینه‌ی پژوهش

فردگرایی نگران‌کننده در ایران عبارت‌است از تأکید بر ارزش‌های خودخواهانه و کاهش احساس مسئولیت. فردگرایی گاهی جنبه‌ی خودخواهانه دارد که باید به آن فردزدگی گفت. در این میان فردگرایی رایج علت‌های متفاوتی دارد: خودخواهی فرد، ترجیح منافع خود بر مصالح جمع، نبود تفاهم در فرهنگ‌های دو طرف (برای مثال، وجود ولنگاری در فرهنگ یک گروه) و پرهیز از قبول هرگونه مسئولیت اجتماعی، برخی از این دلایل را شکل می‌دهند. در کار جمعی، هر کس مسئولیت قسمتی از کار را بر عهده می‌گیرد تا کار به‌شکل مشارکتی انجام شود. بنابراین، در درجه‌ی نخست مسئولیت‌پذیری و شناخت افراد از جمله عواملی است که آن‌ها را از فردگرایی جدا و به جمع‌گرایی تشویق می‌کند. وقتی چگونگی کار گروهی آموزش داده نشود، اعتمادبه‌نفس کافی وجود ندارد و هر شخص حرف خود را می‌زند. بنابراین، طرح‌ها به نتیجه‌ی مطلوب نمی‌رسند (فیض‌اله نوروزی، ۱۳۸۷).

هدف اصلی: جایگزینی روحیه‌ی مشارکت‌پذیری به‌جای فردگرایی نامطلوب.

گردآوری اطلاعات: برای گردآوری اطلاعات از روش‌های ترکیبی کیفی و کمی نظیر مشاهده‌ی رفتار دانش‌آموز در محیط آموزشی، مصاحبه با مدیر، والدین و معلم سال قبل، پرسش‌نامه‌ی مهارت اجتماعی ماتسون و پرسش‌نامه‌ی فردگرایی یوسف و نوردین، منابع کتابخانه‌ای و مقاله‌های علمی و سایت‌های اینترنتی استفاده شد.

تجزیه و تحلیل تفسیر داده‌ها: با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده و تفکیک آن‌ها، رفتار فردگرایانه‌ی دانش‌آموز را تجزیه و تحلیل کردم. عمده‌ی دلایل بروز این رفتار، تنهایی کودک به‌علت اشتغال والدین، حمایت بی‌رویه‌ی مادر از رفتار فردگرایانه در جهت برتری‌طلبی، تک‌فرزندی، تمکن بالای مالی، خودخواهی و ارتباط‌نداشتن با دیگران بود.

دکتر نامدار اعتمادی

مدرس دانشگاه فرهنگیان

ویدا حسن پورسیاهکلی

دانشجوی کارشناسی دانشگاه فرهنگیان

با دانش‌آموزی مواجه شدم که به‌هیچ‌عنوان در فعالیت‌های گروهی مشارکت نمی‌کرد و برای مطرح کردن خویش به‌صورت تکی، از ایجاد تعامل با دیگران خودداری می‌کرد. هم‌کلاسانش نیز با مشاهده‌ی رفتار خودمحورانه‌ی وی از هم‌گروه‌شدن با او پرهیز می‌کردند. شرایطی به وجود می‌آمد که سایر دانش‌آموزان هم به تکراری و پرهیز از مشارکت گروهی تمایل داشتند. در نتیجه دانش‌آموز فردگرا باعث به‌هم‌ریختن محیط کلاس می‌شد. این مورد انگیزه‌ای شد تا در این باره اقدام پژوهی انجام دهم.

آورد پای سند برنامه‌ی درسی ملی

در راهکار ۲-۱۶ از سند برنامه‌ی درسی ملی، «رعایت اقتضانات هویت جنسیتی (پسران و دختران) و ویژگی‌های دوران بلوغ دانش‌آموزان در برنامه‌های درسی و روش‌ها و برنامه‌های تربیتی، ضمن توجه به هویت مشترک آنان»، تأکید شده‌است.

آزمایش
ابتدایی

آذرماه

دوره‌ی بیست و نهم
شماره‌ی ۱۴۰۲

۱۸

محدودیت‌ها

- کمبود منابع علمی مستقیم در خصوص هویت و هویت‌یابی از جنس شرقی، ایرانی و بومی. در کشورهای مدرن و توسعه‌یافته، ما با فراوانی یافته‌های دانشگاهی به زبان انگلیسی، فرانسوی، آلمانی و... روبه‌رو هستیم؛ ولی چون ابزارها، تئوری‌ها و دستگاه‌هایی نظری که آن‌ها در جوامع خود استفاده می‌کنند، از الگوی فکری (پارادایم) و انگاره‌های دیگری هستند، کاربرد و بهره‌گیری مستقیم آن‌ها در جامعه‌ی ما بی‌معنی خواهد بود؛
- نبود زمان کافی، بودجه‌ی مناسب، پژوهشگران کارآزموده، پرسنل باتجربه و...؛
- همکاری‌ناداشتن و پذیرفته‌نشدن ایده‌ها توسط دانش‌آموز در ابتدای طرح.

پیشنهادها

- به رفتار دانش‌آموزان، مشکل افرادی با اختلال‌های رفتاری و درسی را شناسایی کنید و برای برطرف کردن آن‌ها بکوشید؛
- برای یافتن دلایل و عوامل به‌وجودآورنده، از یاری دیگران نظیر معاون، والدین و مشاور استفاده کنید؛
- در شروع کار، قوانین و ضوابطی روشن و اجرایی مشخص کنید؛
- با ایجاد ارتباط مثبت بین دانش‌آموزان و دیگر هم‌کلاسانشان، از خود آن‌ها در روند حل مشکل بهره‌گیری کنید؛
- رفتار و رفتارکننده را از هم جدا کنید. هنگام روبه‌روشدن با رفتار نامناسب، انتقاد متوجه رفتار باشد نه خود شخص؛
- از راهکار جایگزین استفاده کنید. در صورت جواب‌ندادن یک روش، روش دیگری را امتحان کنید؛
- شتاب‌زده عمل نکنید؛
- برای بالا بردن انگیزه‌ی دانش‌آموزان، از تشویق‌های کلامی و حتی جایزه‌های کوچک غافل نشوید.

شیوه‌ی اجرا

فعالیت معلم

- در آغاز، با جلب حمایت و نزدیک‌شدن به او، تلاش کردم رابطه‌ی دوستانه بین ما شکل گیرد؛
 - جلسه‌های آموزشی آگاهی‌بخشیدن به مادران را به‌عنوان «هسته‌های اصلی کانون خانواده»، با مدرسان مجرب و مشاور برگزار کردیم؛
 - به او برجسب نزدیم تا از خودش تصویر ذهنی نامناسی نسازد؛
 - چیدمان نیمکت‌های کلاس را به‌شیوه‌ای تغییر دادم که دانش‌آموزان روبه‌روی هم قرار می‌گرفتند. سپس آن‌ها را به گروه‌های کوچک سه یا چهارنفره تقسیم کردم تا دانش‌آموزان طوری در کلاس بنشینند که از نزدیک با هم تعامل و ارتباط آسان داشته باشند.
 - از روش آموختن به شیوه‌ی جانسون بهره‌جستم. در این روش، دانش‌آموزان در گروه‌های ناهمگن «تند، کند و میانی» مشغول انجام تکالیف خود می‌شوند سپس. نتایج کار گروهی روی ورقه‌ای منعکس می‌شود و مبنای دریافت نمره، همین کار مشترک است؛
 - اصول و ضوابطی برای گروه در نظر گرفتم تا به آن پایبند باشند؛
 - به‌صورت گروهی وسایلی کمک‌آموزشی ساختیم؛
 - از وسایلی کمک‌آموزشی مثل فیلم، کارتون و اسلاید با محتوای مشارکت استفاده کردم؛
 - با به‌کارگیری گروه در فعالیت‌های غیردرسی نظیر نمایش، سرود و هماهنگی مراسم و اردو، جذابیت مشارکت ایجاد کردم.
- #### فعالیت والدین: از والدین خواسته شد:
- به مشاور مراجعه کنند؛
 - ارتباط خود را با دوستان و اقوام گسترش دهند؛
 - فعالیت‌هایی را به‌صورت گروهی در منزل انجام دهند؛
 - فرزندشان را به هم‌گروه‌شدن با دوستانش تشویق کنند.